

Over de Sinte-Catharina-West parochie zie ook :

a. J.B. DREESEN. Meer over het ontstaan van de Sinte-Catharinaparochie. In het Tijdschrift De Plate. Jaargang 1987. blz. 277-278.

Sinte-Catharina-West. Tijdschrift De Plate. Jaargang 1988. blz. 159 tot 164.

Sinte-Catharina-West (1222-1584). Grenzen en oppervlakte. In het Tijdschrift De Plate. Jaargang 1988. blz. 188 tot 194.

b. Jan COOPMAN. Sinte-Catharina-West. In het Tijdschrift De Plate Jaargang 1988. blz. 267.

WAS OOSTENDE ZÓ REVOLUTIONAIR IN 1789 ?

door Ivan VAN HYFTE

Graag pik ik in op de uitnodiging van J.B. DREESEN (Platenummer 88/84) om enig speurwerk te verrichten over een periode waar zo weinig over gepubliceerd werd : Oostenrijks Oostende in het verzet. Zelfs PASQUINI rept er geen woord over. En toch is 1789, zowel nationaal als internationaal een datum van primordiale rang. Kijk maar naar de Franse uitgevers die dit jaar uitpakken met hun "glorieuze" Révolution Française !

De eigentijdse bronnen, zoals een "Print - Cronike van Vlaanderen" van J. BOTTELGIER, Antwerpen 1790, zijn zó geduid dat je er niet veel mee kunt aanvangen. Prima, lijkt me, het werk "André Van Iseghem, Bourgmestre et maire d'Ostende", uitgegeven bij Siffer, Gent, 1894.

Laten wij het scenario starten, juli 1789.

Burgemeester André VAN ISEGHEM (aangesteld 1 mei 1788) was onder een weinig gelukkig gesternte gestart : een allesbehalve klimaat van sociale vrede, de proviand geraakte uitgeput en op de markt was bijna geen graan meer te vinden. Het schepencollege besliste zelfs premies toe te kennen aan al wie het graan naar Oostende bracht. Ook de tol aan het ponton (inning op het graan) werd afgeschaft.

De inname van de Bastille te Parijs (14 juli 1789) en de Luikse revolutie tegen de autoritaire prinsbisschop zal de oproerige geest wel aangewakkerd hebben : Oostende verneemt hoe de vlam in de pan slaat want in oktober 1789 lijden Oostenrijkse troepen een bloedige nederlaag te Turnhout. Hendrik VAN DER NOOT... Frans VONCK... kolonel VANDERMEERSCH... Wie kent ze nog uit de vaderlandse geschiedenis ?

De Oostendenaars blijver er al met al kalm bij, behalve de Oostenrijkse generaal, graaf DE RINDSMAUL. Die laat onze burgemeester in een bijzondere vergadering zijn college bijeenroepen waar hij verklaart niet meer te kunnen instaan voor de verdediging van de stad, zonder de gewapende corporaties. Het College vindt dit niet opportuun en de koppige generaal wil het dan maar op eigen houtje doen : kanonnen worden op de fortificaties geplaatst wat nogal opschudding verwekt onder de bevolking. De dekens (doyens) van de corporaties, met aan het hoofd VAN ISEGHEM protesteren tegen nutteloos bloedvergieten en stellen voor de poorten te openen. RINDSMAUL gaat toch in op de wensen en schikt zich in

zijn lot : hij trekt er met zijn garnizoen van onder.

Op 13 november staat vóór de poorten van Gent een patriottenleger o.l.v. prins DE LIGNE en 4 dagen later zijn ze meester van Brugge, waar ze geen tegenkanting ondervinden. Nog wat later is Oostende aan de beurt waar ze goed worden onthaald ; een Comité en een burgerwacht wordt geïnstalleerd maar het Stadsmagistraat blijft in functie.

Ofschoon VAN ISEGHEM in die periode vaak naar de Staten van Vlaanderen moet, blijft zijn prestige onder de mensen en weet hij vrede, rust en vooral orde te bestendigen.

Maar ondertussen gebeurt heel wat op het internationaal politiek forum. De verdeeldheid onder de nationalistische leiders (Vonckisten tegen Statisten), de dood van keizer Jozef II (10-2-1790), de beloften gedaan door zijn broer-opvolger Leopold I en de desorganisatie van het patriottenleger verzwakken het nieuw regime. In plaats van zich op de eerste plaats te bekommeren om de inrichting van de nieuwe onafhankelijke staat (naam = Verenigde Belgische Staten, cfr. USA) voerden de Statisten een echte terreur door. Benden boeren geleid door hun parochiale overheid plunderen de huizen van de Vonckisten. Van spanningen binnen onze stad heb ik weinig of niets teruggevonden. Er was wel het planten van de vrijheidsboom of op 24 oktober 1790 een solemnele hoogmis met Te Deum om de verjaardag te vieren, maar persoonlijk meen ik dat Oostende nooit in de roes van de revolutie heeft geleefd. Het zijn vooral de omstandigheden die tot de feiten hebben geleid.

Op 2 december 1790 komt de kommandant van de bezetting met het Stadsmagistraat overeen om de soldaten met een paspoort te laten vertrekken en de gilden en andere gewapende burgers de strategische plaatsen te bezetten.

Op 11 december 1790 was het zover. Keizerlijke troepen bestaande uit 4 à 500 man voetvolk, 200 jagers en 300 huzaren brengen de stad terug onder het huis van Oostenrijk. De enige vrees die de Oostendenaars hadden, was de ongemakken van de kazernerings van vreemde troepen en de lasten die daaruit voortvloeien.

VAN ISEGHEM trekt naar Brugge om er met generaal graaf DE BAILLET-LATOUR te onderhandelen over de modaliteiten van bezetting en logement van soldaten en officieren. Die krijgt op 12 december een warm onthaal bij de stadspoorten waar hij de sleutels van de stad, opgeborgen in een zwart velouren zakje met goud geborduurd, in ontvangst neemt. Klokken, carillon en avondverlichting maken de stemming compleet....

Oostendes vrees voor vreemde troepen was helemaal niet ongegrond, zoals later bleek. MUSCAR... de Continentale Blokkade... de republikeinse oorlogen... Bonaparte, dit alles bij een nieuwe VRIJHEIDS(?)boom.

En VAN ISEGHEM ? Na 37 jaar de Oostendse schuit te hebben geloodst doorheen Oostenrijkse, patriottische, Franse, Pruisische en Engelse aanwezigheid stierf hij op 3 december 1815.

HET HEEMMUSEUM IS IN DE MAAND SEPTEMBER DAGELIJKS (behalve op
dinsdag) GEOPEND VAN 10u TOT 12 u EN VAN
15u TOT 17u

EEN BEZOEK OVERWAARD ! ! !